

ไร

ศัตรูพืชลำปะทลิ่ง

สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร

ไรศัตรูมันสำปะหลัง

ไรแมงมุม (Spider mite) หรือไรแดง จัดเป็นศัตรูที่สำคัญชนิดหนึ่งของมันสำปะหลัง ไรดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ ทำให้ใบสูญเสียคลอโรฟิลล์ ไรชนิดที่พบมากในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง แถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ไรแดงหมอน บางคนเรียกว่า ไรแดงมันสำปะหลัง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Tetranychus truncatus* Ehara ไรชนิดนี้ดูดกินอยู่ใต้ใบ ทำลายใบแก่และใบเพสลาด หากระบาดรุนแรงจะเคลื่อนย้ายไปดูดกินบนยอดอ่อน สร้างเส้นใยปกคลุมใบและลำต้น เมื่อไรเริ่มลงทำลาย จะเห็นเป็นจุดประต่างเหลืองบนผิวด้านบนของใบ ถ้าทำลายรุนแรงทำให้ใบไหม้ขาดพurunตรงกลางใบ ใบลู่ลงและเหี่ยวแห้ง ถ้าโรลงทำลายในมันสำปะหลังอายุ 1 - 3 เดือน อาจทำให้ใบร่วง ยอดแห้ง และตายได้ นอกจากนั้นพบไรอีก 2 ชนิดที่เป็นศัตรูที่สำคัญ ได้แก่ ไรแมงมุมคันซาว่า, *T. kanzawai* Kishida และไรแมงมุม, *Oligonychus biharensis* Hirst ระบาดรุนแรงบางท้องที่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ในอดีตพบว่าไรแดงระบาดในมันสำปะหลังเป็นครั้งคราว และไม่รุนแรงมาก หากเกษตรกรพ่นสารป้องกันกำจัดไรได้ทันในขณะที่ต้นมันสำปะหลังมีขนาดเล็ก ก็ยับยั้งการระบาดของไรได้

ใบ ที่นำส่งเกิดว่าช่วง 2 - 3 ปี ที่ผ่านมา มันสำปะหลังมีศัตรูชนิดต่างๆ เช่น เพลี้ยแป้ง แมลงหวี่ขาว รวมทั้งไรแดง ระบาดรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการใช้สารเคมีในการปลูกมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อเป็นอันตรายต่อศัตรูธรรมชาติ ส่งผลให้ศัตรูธรรมชาติส่วนหนึ่งตายลงหรือหลบหนีไป ไม่สามารถอาศัยอยู่ในแปลงมันสำปะหลังได้ ทำให้เสียสมดุลระหว่างศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติ ศัตรูพืชจึงเพิ่มประชากรมากเกินกว่าที่ศัตรูธรรมชาติจะควบคุมให้อยู่ในปริมาณต่ำที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อต้นมันสำปะหลังได้ การระบาดของไรแดงอย่างรุนแรงของไรศัตรูมันสำปะหลังชนิดต่างๆ จึงเกิดขึ้น

ไร แปลงปลูกมันสำปะหลัง เป็นแหล่งที่มีศัตรูธรรมชาติ เช่น **ไรตัวห้า** และ **ด้วงตัวห้า** อาศัยอยู่มากมาย ทั้งนี้เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชที่มีการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชน้อย หรือไม่มีการพ่นเลยตลอดฤดู ลักษณะของใบมันสำปะหลังงอแงลง หนาทึบ เหมาะเป็นที่อยู่อาศัยของตัวห้าชนิดต่างๆ ศัตรูธรรมชาติของไรศัตรูมันสำปะหลังที่สำคัญ ได้แก่ **ไรตัวห้า** *Amblyseius longispinosus* (Evans) และ **ด้วงตัวห้า** *Stethorus* spp. จากการสำรวจเบื้องต้นในปี 2553 พบว่า ในแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่มีไรศัตรูมันสำปะหลังระบาดยังคงพบศัตรูธรรมชาติดังกล่าวเป็นปริมาณมาก และพบว่าประชากรของไรจะลดลงในแปลงปลูกมันสำปะหลังที่พบศัตรูธรรมชาติมากขึ้น จึงคาดว่าศัตรูธรรมชาติดังกล่าวนี้มีบทบาทในการควบคุมประชากรไรศัตรูมันสำปะหลัง

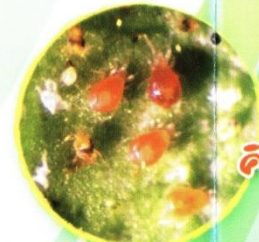
Oligonychus biharensis Hirst

Tetranychus truncatus Ehara

Tetranychus kanzawai Kishida

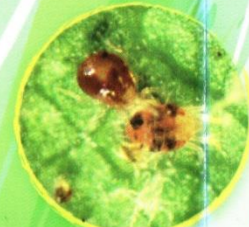

ไรตัวห้า

Amblyseius longispinosus (Evans)

ตัวเต็มวัยด้วงตัวห้า
Stethorus sp.

ไรตัวห้า

Amblyseius longispinosus (Evans)

ตัวอ่อนด้วงตัวห้า
Stethorus sp.

กำลังดูดกินไรแดงมันสำปะหลัง

ศัตรูธรรมชาติ

ลักษณะการทำลายของไร
Tetranychus kanzawai Kishida

ใบมันสำปะหลังเหี่ยวแห้ง
หลังถูกไรลงทำลาย

ลักษณะการทำลายของไร
Tetranychus truncatus Ehara

การทำลายของไรแมงมุม
Oligonychus biharensis Hirst

โรสร้างเส้นใยปกคลุมมันสำปะหลัง

การป้องกันกำจัด

ในกรณีที่ไรศัตรูมันสำปะหลังระบาดรุนแรง สารฆ่าไรที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัด ได้แก่

- สาร pyridaben 20% WP อัตรา 10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร
- สาร fenbutatin oxide 55% SC อัตรา 10 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร
- สาร spiromesifen 24% SC อัตรา 6 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร
- สาร tetradifon 7.52% EC อัตรา 50 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร

ไม่ควรพ่นสารชนิดเดียวกันติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง ควรสลับชนิดสารเพื่อป้องกันการต้านทานสารฆ่าไร

ข้อมูลและเรียบเรียงโดย :

มานิตา	คงชินสิน
พิเชษฐ	เชาวน์วัฒนวงศ์
พลอยชมพู	กรวิภาสเรือง
สิทธิศิริโรดม	แก้วสวัสดิ์

กลุ่มกัญและสัตววิทยา สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2554 จำนวน 10,000 แผ่น